

№ 2070

Görüşler

A D A N A H A L K E V I

ADANA HALKEVI

II. KANUN
ŞUBAT

1944

SAYI: 61-62

Görüşler

ADANA HALKEVİ DERGİSİ

CILT : 6

İKİNCİKÂNUN 1944

SAYI 61

BU ŞEHRİN DESTANI

Vehbi EVİNÇ

Geçmiş çağların şerefli bağrından kopup gelen ve sonsuzluğa bayrak açan bir hitapla karşı karşıyayız: (Üstte gök çökmeden, altta yer delinmeden Türkü kim alteder.)

Bu söz, kanımızda sönmeyen bir volkandır. Bu söz, ruh dünyamızın şimşegi ve yıldırımıdır. Bu söz, Türk azminin ezeli sembolüdür.

Felâketler kapımızı çaldığı gün, hincimizi bu çelik cevherle bileedik. Ve milli ruhun bu sarsılmaz iradesiyle korkunç çıkmazların tehlikeli çenberini kırma muvaffak olduk.

Bizden evvelkileri coşturan tılsım buydu, bu günkü nesli uyanık ve ayakta tutan da budur.

Yaşadığı çağı, yarına şerefle devredemeyecek olan bir Türk nesli düşünmüyoruz.

Dünyanın seyri değiştiği gün, insan oğullarından tek canlı kalıncaya kadar, Türk çocuklarını nainde var olmanın, üstün olmanın yıldızı parlayacaktır.

Şu anda yakın tarihimizin şanlı ve parlak bir sahifesini açmış bulunuyoruz.

İstiklâl harbinin 30 ağustos'u muhteşem ve ebedi bir zafer abidesi olarak gözlerimizi kamaştırıyor.

Bu abidenin etrafında emsalsiz bir manzara teşkil eden ve bu ana zaferi süslüyen kardeş abideler var: Adana, Antep Maraş sembolleri bir bakışta ruhları harekete getirecek kadar kuvvetli ve caziptir.

5 İkinci kânun, bu şehirde olup bitenlerin dürlmüş kızıl hayat tomarını damgalayan ve yeni hayatı açan bir anahtar olmaktan ziyade Adana' lıların kahramanlıklarını ve cengâverliklerini nakleden ve yarının çocuklarına hakikî yolu gösteren bir işaret olarak kalacaktır.

Anadolu gaziler diyarıdır. Şeref kanı akıtılmıyş bir köşesi bulunamaz. Fakat topraktan toprağa insandan insana fark vardır: Bu yerin de cevheri ayrıdır. Burada yalnız bereket filizlenmez; buradan kahramanlığın en babayiğit destanları da fıskırmaktadır. Uzağa gitmeğe ne lüzum var? Torosların yalnız menbalarından bir tas içmek bizi doyuracak ve yalnız tek bir karboğazı vak'ası bile, bu yerlerin insanını tanıtmaya kâfi gelecektir.

Bizi ateşi ile büyüleyen bu destan parçasını genç yavrularımızın kalplerine kısaca sunalım:

İşgal yıllarındayız. Çukurova ve Pozantı Fransızların elindedir. 18 i geçmiyen çetelerimiz 9 ay Pozantı'yı demirden bir muhasara altına almışlar ve düşmanın kuvvetle tahkim ettiği (kırsal istihkâm-ları) na girmişlerdir. Mahsur düşmanın akıbeti elim bir durumdadır.

Buradaki Menil taburunu kurtarmak için yapılan akınların semere vermediğini gören General Döfyo, tayyare ile attığı plânlarla gizli yollardan Mersin'e çıkılmasını Menile emretmiştir.

Nihayet Fransızlar bir yağmurlu günde Türk akıncılarının kahir pençesinin gevşediğini zannederek kaçmağa teşebbüs eylemişlerdir. Fakat Karboğazı'nda düşmanı yeniden enseleyen ve yere vuran bu pençe, zaferin bayrağını açmıştır.

Teslim olan Menil ve askerleri şaşkındır. Silâh, cephaneden tecrit edildikten sonra esir kumandan bir avuç Türk akıncısının başı (Kara Afet)e soruyor:

—Bizi silâhımızı bırakmaya mecbur eden kuvvet bu mu?

—Evet bir ben, bir de şu gördüğün 38 kişi.

—Ya o karşımıza geçipte Topçu kuvvetlerine, Ağır makinliya, piyadeye ayrı ayrı komut veren ve bizi şaşırtan başımız nerede?

—O, şu gördüğün habercimdir.

—Peki, silâh başı, hücum gibi işaretler vererek ortalığı velveleye veren borazanınıza ne diyelim?

—O da şu ağacın üzerinde sizin halinize gülen ve aklından bir parça eksik olan şu eski borazan çavuşudur. Eline geçirdiği bir boru ile, kendi kendine, ordularımızı idare etti(!)

Türkçe bilen Ermeninin Menil'e naklettiği bu cevaplar doğrudur. 39 köylü yaman bir tabya kullanılarak koca bir taburu böylece yere sermeğe muvaffak olmuş ve istiklâl harbimizin Adana destanından şanlı bir sahifeyi tarihe hediye etmiştir.

Ey bu günün yüksek cevherli gençleri! Bir gün vazifeye çağırılırsanız kahramanlık ve başarı bayrağını sizden evvelkiler gibi yükseklerde dalgalandıрмаğı namus borcu bilmekten başka bir şey düşünmemelisiniz...

Birinci Haçlı Seferinde ÇUKUROVA

Şevki BERKER

Birinci Haçlı Seferinde (1), Godefroy de Bouillon (2) un kardeşi Baudoin'la (3) kumandanlardan Tancrede (4), Felemenk ve İtalyan askerlerinden mürekkep bir kuvvetle Konya'ya doğru ilerlediler. fakat şehri boş bulduklarından Karaman dağlarını aşarak sahile doğru hareket ettiler.

Tancrede, Külek boğazını geçtikten sonra kolaylıkla Tarsus eteklerine vasil oldu. Tarsus'daki İslâm kuvvetleri, hiç bir taraftan yardım göremeyince Haçlılara teslim vadinde bulundular. Tancrede, şehrin önünde vadin ifasını beklemekte iken, Baudoin tek mil kuvvetlerle aynı mahalle geldi. Tancrede ordusu Karaman havalisinde yollarını şaşırması ve bin müşkülâtla Tarsus'a varmıştı. Tancrede kuvvetlerle Tarsus'daki Haçlılar, mesafenin uzaklığından dolayı evvela birbirlerini düşman zannederek heyecana kapılmışlar ve fakat bilâhare teşriki mesaiye çalışmışlardır.

Felemenk Haçlıları bütün geceyi rahat bir surette geçirdiler. Ertesi gün Tancrede, Tarsus Kalesine kendi ordusunun bayrağını diktiği zaman, yeni gelen kumandanlardan Baudoin, askerinin daha çok olduğunu ileri sürerek şehre sahip olmak istedi; bu yüzden Baudoin ile Tancrede'in araları açıldı. Prenslar arasındaki ihtilâf Tarsus halkının reyine müracaat suretile halledildi; ahali Tancrede'i ter cih etti.

Baudoin ve Godefroy de Bouillon, Tarsus halkının bu hareketinden müteessir oldular. İslâm ve Hıristiyan bütün şehir halkını katle teşebbüs ettiler. Halk, tehlikeli vaziyet karşısında Baudoin'in bayrağını dikerek Tancrede'in bayrağını kale dışına çıkardı. Tancrede, Tarsus'u terketmek mecburiyetinde kaldı. Baudoin ise henüz İslâmların elinde bulunan Tarsus kale ve burçlarını — İslâm ahaliye bazı vâidlerde bulunarak — zapta muvaffak oldu.

Baudoin ve Godefroy de Bouillon, Tarsus halkının bu hareketinden müteessir oldular. İslâm ve Hıristiyan bütün şehir halkını katle teşebbüs ettiler. Halk, tehlikeli vaziyet karşısında Baudoin'in bayrağını dikerek Tancrede'in bayrağını kale dışına çıkardı. Tancrede, Tarsus'u terketmek mecburiyetinde kaldı. Baudoin ise henüz İslâmların elinde bulunan Tarsus kale ve burçlarını — İslâm ahaliye bazı vâidlerde bulunarak — zapta muvaffak oldu.

Baudoin, Tarsus kalesine sahip olmakla beraber rakiplerinden daima çekinirdi. Hatta Tancrede'in ardından Bohemond (6) ın gönderdiği 300 kişinin kale dahilinde bir gece dahi kalmalarına müsaade etmedi. Bohemond'un Haçlıları geceyi bizzat rure açık bir sahra ortasında geçirdiler. Fakat bunların cümlesi kaledeki müslümanlar tarafından katledildiler. Bu haberi duyan Tancrede kuvvetleri Tarsus'daki İslâm askerleriyle hâdiseye sebebiyet veren kendi reislerini katle teşebbüs ettiler.

Baudoin kale burçlarından birine çekilmeye mecbur oldu. Fakat her nasılsa birkaç saat sonra

(5) Emrül'acib fi tarih-i Ehlissalip, s. 155, Eser Michaud'nundur. Ethem Pertev Paşa (1824-1873) tarafından Türkçeye müşterek tercüme çevrilmiştir. (1873, is.)

(6) No. 4 deki haşiyeye bk.

gizlendiği mahalden çıkarak Tarsus halkı ile akdolan muahedeyi askerine gösterdi. Bu sırada İslâmlar tarafından burun ve kulakları kesilmiş bir takım Hıristiyan kadınlarının tazallümü Haçlıları galeyana getirdi. (7)

Baudoin hakkında besledikleri kini unutarak Tarsus burçlarını zapt ve İslâm ahaliyi katle başladılar.

Hâdiseye devam ederken Baudoin ordusuna deniz yoluyla hiç beklenilmeyen bir imdat kuvveti geldi. Baudoin Haçlıları sahili takiben ilerliyen donanmayı, evvelâ düşman kuvvetlerine mensup zannederek silâhlı bir şekilde karşıladılar.

En öndeki gemi mürettebatına, hangi millete mensup oldukları sorulduğu zaman Frank dilile cevap aldılar. Haçlıların ikinci suali karşısında, Hıristiyan bahriyelileri sekiz senedenberi Akdenizde dolaştıklarını ve İsviçre ile Fransanın bazı eyaletlerinden geldiklerini söylediler. (8)

Bahriyeliler de Haçlılara, uzak mahallerden Tarsus'a kadar nasıl ve ne sebeple geldiklerini sorular. Haçlılar hedeflerinin sadece Kudüs olduğunu bildirmekle iktifa ettiler.

Donanma mürettebatı (9) Tarsus limanından karaya çıkarak Haçlılarla dostluk ve karşılıklı yardım temin ettiler; amiralleri de Baudoin'a hizmet için kat'i vâidlerde bulundu.

Baudoin, bu yeni kuvvetle kendi ordusundan ayırdığı bir miktar muhafız askeri Tarsusta bırakarak Tancrede'i takiben yola çıktı. Tancrede ise Tarsus'un şarkında bulunan Adana'ya gitmiş ve şehrin Bergonyalı Guelfe tarafından zaptı üzerine Malmistra (10) tarafına geçerek burayı Türklerden almaya muvaffak olmuştu.

Tancrede, bütün kuvvetlerini topluyarak Baudoin'la harbe başladı. Fakat askeri az olduğundan bir hayli esir bırakarak mağlûben çekildi. Bilâhare her iki reis Hıristiyan olduklarını düşünerek anlaşmayı muvaffak buldular. Türk ve müslüman askere karşı bir harp açarak dostluklarını artırmaya çalıştılar.

İşte bu anlaşmadan sonra bütün Kilikya, Tancrede tarafından zapt edildi.

(7) Emrül'acib fi Tarih-i Ehlissalip, s. 156

(8) Aynı eser, s. 157

(9) Bu gemiler sekiz senedenberi Akdeniz'de dolaşan korsan gemileri idi.

(10) Malmistra evvelce Mopsuestia ve halen Misid denilen mahal olup Adana'nın cenubi şarkisinde sahile üç saat mesafede eskiden Pyrame ve şimdi Ceyhan denilen nehir üzerindedir.

YAĞMUR'dan

— III —

Her Akşam Üstü

Böyle her akşam üstü sevgilim
Bizimdir her şey, dallar ve çiçek.
Gölgeler dolarken uzak bahçelere
Belki de kuşlar sıldan dönecek...

Böyle her akşam üstü sevgilim
Biz olmasakta yola çıkar kervan.
Ak saçları omuzlarına dökülmüş
Bir anne hüznü geçer kapımdan...

—1941—

— IV —

DÖNÜŞ

Şarkılar susmuş, dolmuş bahçeye
hüzün
Açmamış henüz saksıda çiçek..
Yorgun sarkmış saçaklardan fecir
Yaz bitmiş, meyvalar dökülmüş
dallardan
Kuşlarını azat etmiş şehir.
Ve bir gül kokusuyla geçmiş mevsim
Sılaya giden yollardan...

—1942—

Şükrü Enis REGÜ

BİBLİOGRAFYA

1 — Deuignes, IV, is., 1924

2 — Emrül'acib fi tarih-i Ehlissalip (Eser, Michaud'nın maruf kitabının Türkçe tercümesidir. is., 1873)

3 — Lavisse et Rambaud, Histoire Generale, II, Paris, 1925.

4 — Sahayif ül-ahbâr, II, is., 1285.

5 — Müneccimbaşı'ya göre Anadolu Selçukileri, is., 1936 (Müneccimbaşı'nın Cami-ud düvel'indeki Selçuklar bahsının Türkçeye tercümesidir.)

Öz Türkçe Yazalım

SEÇME SÖZLER

- B -

M. BAKŞI

Bad — yel, esin
 badban — Yelken
 bade — içki; sücü; kırmızı
 badi saba — tanyeli
 badiye — Çöl, kır
 bağı — azgın
 beha — Değer
 bağçe — avlu, hefkere
 bahis — ayıt
 bahsetmek — aytısmak, münakaşa, münazaa anlamına kullandığımız atışmak sözüne yaklaşıyor.
 bal — gönül, kanat
 balıg — ergen
 bani — yapan, kuran
 barika — şimşek, ışın, yalkı
 basit — Yalın, düz
 batıl — boş, çürük
 bedbaht — Mutsuz
 baht ve tali anlamına (oğur alınsa bedbaht karşılığı oğursuz çıkar ki mü nasip değildir. Oğursuz meşum demektir.)
 bedbinlik — kötümserlik
 bedel — karşılık, tutar, karşıt
 beden — gövde
 bedevi — göçebe, göçer
 bedhu — yaman, yaramaz
 bedr — dolunay
 bedreka — kılavuz
 behadır — batur, patur, alp, alpan, yiğit
 beht — şaşkınlık, şaşma
 behtiçinde kalmak — şaşakalmak ; tana kalmak
 behre — üle pay
 behremend — ülüslü
 benam — adli, sanlı, ünü
 bent — bağ, bukağı, tuşak, köstek
 bela — bulak, şay, utun, urçuk

bunlardan urçuk (da ebe karşılığı olabilir.) utun Konya derlemesinde ve eski kitaplarda görülmüştür.
 belig — çeçen (keşil: kep söz ve fikir demektir.
 belagat — çeçenlik, (madak)
 belahet — bönlük
 bergüzar — andaç
 berhayat — sağ, diri
 berid — ulak, tatar
 berrak — duru
 berzah — kısık; buğaz kıstak
 besalet — yiğitlik
 bestelemek — yakmak
 beşaret — muştı, sevinç, muştuluk, erim
 beyyine — kanıt, anık (anık hazır ve şahit demektir.)
 bezm — dernek
 bigünah — suçsuz
 bilüzum — gereksiz
 bihad — tükenmez, ölçüsüz, sınırsız
 bihesap — sansız, sayısız
 bihuzur — dirliksiz tedirgin
 bizar — bıkmış, usanmış, bezgin
 buğuz — hınç
 buhar — buğu
 buhran — sıkıntı, darlık, bunluk
 buhur — tütsü
 bürhan — kanıt, belge
 buud — Uzaklık, ıraklık, ıram
 bünye — kuruluş, yapılış, çatı
 bilvasita — araçlı, dolayısıyla
 binefsihi — kendiliğinden
 bişekil — sınırsız.
 Felsefe lügâtında (şekilsiz) demişler.
 Şekil arapçadır. (şekil) in Türkçesi (sin) dir.
 bitaraf — yansız

basit — yalın, (gramer terimlerinde Türkçesi yine basit yazılmış)
 bina — çatı
 bünye — yapı (yasan)
 bülbül — divanî lügatta (sanduvaç) yazılıdır, İzmir derlemesinde saadulaç Konya derlemesinde bübürdek vardır, keleşek ve ötlügen de vardır. Şairler bir tane-sini begensin.

ÖRNEKLER:

Bidariğa götürmedin tab
 Şehla gözün oldu maili hab
 Fuzuli (Leyla ve mecnundan)

TÜRKÇESİ :

Dayanamadın sen uykusuzluğa Baygın gözlerini uyku bürüdü

* *

İnsan ona derlerki ide kalbi rakiki
 Alamı beni nevi ile kesbi melamet

TÜRKÇESİ :

İnsan ona derlerki yufka yüreği saydaşlarının acılarile üzülür.

* *

Hüner âdayı tatlı dil ile tesmimdir yoksa
 Nedir farkı zebanı can güzanın nişi kejdümden

TÜRKÇESİ :

İş tağları tatlı dille ağulayıp avutmaktır.
 Yoksa acı dilin (böcük) akrep sokmasından ayırdı nedir.

* *

Gören ol gamzei merdümşikârü çeşmi şuhun der.
 Acceptir etmiş amiziş gazalü şir bir yerde.

TÜRKÇESİ :

Cana kıyan bakışlarıyla yüze gülen gözlerini görenler geyikle arslan nasıl da bir arada geçiniyor deye tana kalır.

* *

Badi saba hafif hafif hüub ediyordu.

TÜRKÇESİ :

Tan yeli imil imil esiyordu

* *

Semti garama zevrakı dil badbanküşa
 TÜRKÇESİ :

Gönül gemisi sevgi iline yelken açtı.

Burda Herşey Güzel

Burda o sütbeyaz hatıralar
 Uzaktan beni seyrederek gibidir.
 Burda çimen çimen açılan bahar
 Dallardan toprağa iner gibidir.

Burda gurup ne kadar da güzel
 Kuşlar mes'ut, çiçekler taze,
 Burda sevmek ah.. bir ömre bedel
 Büyülü şarkılar dolaşırken kalbi-mize

Burda geceler her şeyden güzel
 Bir yıldız bahçeye düşer gibidir.
 Burda petek petek uyanan arzular
 İçinden içime siner gibidir...

1943

Sami GÜRLEV

ESKİ AŞK

Bahçemde açan akasyaların,
 Bâkir gölgesinde uyumuştun.
 Kuşlar saadetini dökmüştü yüzüne
 Ve bulutlar ninni söylemişti başucunda.
 Belki de o veda anında
 Benim rüyamı görmüştün;
 Saçların bahardan güzeldi..

Sami GÜRLEV

Mürgu hülya perü bal açmış ferahi bal ile
 penbe ufuklarda tayaran ediyor.

TÜRKÇESİ :

Kuram kuşu kanat açmış inç gönülle ala
 kıranlarda uçuyor.

* *

Bizar olurum bu güftügüdan

TÜRKÇESİ :

Dedikodudan bezginim.

* *

Bedbaht ona derlerki elinde cühelanın kahrolmak için kesbi kemalü hüner eyler

TÜRKÇESİ :

Mutsuz ona derlerki değerbilmezler elinde
 acı çekmek için erdem kazanır.

* *

Atarlar taşı elbette dirahiti meyvadar üzre
 TÜRKÇESİ :

Taşı yemişli ağaca atarlar.

M. BAKŞI

Narenciye Yetiştiricilerine Faydalı Bilgiler

*Narenciyelerin hayat sahası, Toprakları, Ağaçları,
Dikme mesafeleri ve derinlikleri.*

A. Kemal ATILLA

İçlerine Portakal, mandalina, limon, ağaç kavunu, grapfüri, turunç gibi ağaç cinslerini alan narenciyeler ziraat bitkileri arasında birinci safta yer alan bitkilerdir. Gerçekten bunlar ticaret bakımından olduğu kadar süs ağacı olmak bakımından da değerlidirler. Çoğumuz ihtiyarladığımız, işten ve kazançtan kaldığımız zamanlar için geçimimizi sağlayacak, bize hayat sigortası ve emniyet sandığı ödevini görececek bir iş düşündüğümüzde ilk evvel bir narenciye bahçesi yapmayı hatırlarız. Hemen hepimiz evimizin bahçesinde ve salonumuzda çiçekli ve meyveli bir narenciye fidanı bulundurmayı çok isteriz. Narenciyeler her mevsimde ve her hallerinde en güzel süs ağacıdır. Hiç bir bakımdan hiç bir nebat bunlarla boy ölçüşemez. Narenciyeleri haklı dahi olsa daha ziyade ögmekten vazgeçerek bunların ziraatında bilinmesi faydalı esasları görelim:

Her canlı mahlûk gibi her narenciye ağacı da başlıbaşına bir âlem, verimli işlemesi için kendine uygun şartlar istiyen, kimyasal ve fiziksel şartlarla çalışan bir laboratuvar veya canlı bir makinedir.

Bu makineyi, bu laboratuvarı iyi işlebilmek için onun unsurlarını bilmek ve isteklerini vermek lâzım gelir.

Canlı birer mahlûk olan narenciyeler uzuvlarını toprak ve havada bulundurmaları ve gıdalarını bu muhitlerden almak suretile yaşadıklarına göre bunların ziraatında muvaffak olmak için hayat şart ve istekleriyle beraber yaşadıkları toprak ve hava muhitlerinin durumlarını ve bunların uygun veya uygunsuz değişikliklerini göz önünde tutmak ve idare manivelâsını bunlara göre kullanmak icapeder. Muvaffakiyet derecesi bu idaredeki bilgi ve pratik derecesinde olur. Mıntıkamız narenciye ziraatı bakımından birinci sınıf mıntika sayılmaz. Karlı dağlarla örtülü olan Toroslar ve kışın oralarından esen soğuk ruzgârlar mıntıkamızda zaman zaman

narenciyelere zarar vermektedir. Birçok yerlerde toprak narenciyelere uygun gelmemektedir.

Toprağın kimyasal ve fiziksel özellikleri, kuzeyinin kapalı, güneyinin deniz olması münasebetile Mersin dolayları narenciye ziraatine daha uygun gelmektedir. Narenciyeler kumlu, killi kafi derecede ümüsü ve demir oksidini havi münbit, hafif ve altı süzek toprakları sevdiği halde birçok yerlerde narenciye ziraatı yapmak istediğimiz topraklar killi, kumlu, killi—kireçli üstü ve altı ağır topraklardır.

Şu sözlerimizden anlaşılıyor ki narenciye ziraatında toprağın yalnız üstünü veya az derinliğe kadar olan kısmının terkip ve durumunu tetkik etmek kâfi değildir. Onun bir buçuk metre derinliğe kadar terkip ve tabiatını da incelemek lâzımgelir.

Narenciyelerin üzerine aşılandıkları anaca göre verecekleri neticede bilinmeğe değer.

Hemen bütün narenciyeler birbiri üzerine aşılanabilir. Yani her narenciye diğerleri için anaç olabilir. Fakat anaca göre verdikleri neticeler farklı olur. Anaç olarak kullanılan başlıca narenciyeler turunç, üç yapraklı limon ve tatlı limondur. Bu üç anaç mukayese edelim. Bir çiftçi her hangi bir mak satla bunlardan birini tercih edebilir.

TURUNÇ ANACI : Turunç narenciyeler için iyi bir anaçtır.

Portakal, kız memesi, mandalina ve limon ile imtizacı iyidir, Satsüma, Kumka, ve tatlı limon ile imtizacı çok iyi değildir. killi ve alliyon topraklara uygundur. Kümsal topraklarda büyümesi ağırdır. Turunç üzerine aşılanmış narenciyeler zank hastalığına oldukça mukavemet ederler. Fakat mal-sekü denilen tepeden kuruma ve kök hastalığına mukavimleri çok değildir. Turunç üzerine aşılanmış narenciyeler nisbeten çok büyür. Ve büyük ağaçlar yaparlar. Bu sebeple aralarına daha çok aralık vermek lâzımgelir.

ÜÇ YAPRAKLI LİMON AĞACI:

Üç yapraklı limonda narenciyeler için iyi bir anaçtır. İyilikleri şunlardır:

Bunun üzerine aşılanan narenciyeler zank hastalığına daha çok dayanırlar. Çok büyümez. Orta boy ağaç teşkil ederler. Bu sebeple ağaçlar arasına daha az aralık verilebilir. Meselâ: Turunç üzerine aşılanmış portakallara 7-8 metre aralık vermek lâzım gelirken üç yapraklı limon üzerine aşıllı portakallara altı beş metre aralık bırakmak kâfi olur. Ve bu suretle aynı yere daha çok ağaç dikilebilir. Bu anaç üzerine aşılanmış narenciyeler daha erken meyveye yatarlar. Meyveleri daha erken yetişir. Ve daha tatlı olur. Ağaçlar soğuğa ve dona daha ziyade dayanırlar. Ağaçların tımarı, tedavisi ve hasadı daha kolay olur. Bu anaçın büyüme derecesi nisbeten az olduğundan bunun üzerine aşılanan ve büyüme kuvvetleri daha çok olan diğer narenciyeler aşı yerlerinde ve kendi taraflarında bir kabartı yaparlar. Mamafih aşının imtizacı iyidir. Ve bu kabartı ağacın muntazam meyve vermesinde faydalı olur. Bundan başka turunç ile iyi imtizacı edemiyen satsüma narenciye cinsi bunun üzerine turunç üzerine olduğundan daha iyi imtizacı eder ve daha iyi netice verir. Bu anaç başlıca kusuru kireçli toprakları sıcak ve kuru mıntıkaları çok sevmemesidir.

TATLI LİMON ANACI:

Bazı yerlerde meselâ Filistinde tatlı limonda narenciyelere anaç olarak kullanılır. Kumlu topraklara uygundur. Bunun üzerine aşılanan narenciyeler erken ve bol meyve verirler. Meyvaları büyük ve sulu olur. Fakat bu anaçın üzerine aşılanan narenciyelerin zank hastalığına dayanıklılığı zayıftır. Ömürleri de az olur. Fakat Filistin gibi iklimi ve toprak müsait olan bazı çiftçilerce erken, bir müddet büyük ve sulu alıp az zamanda çok istifade temin etmek maksadıyla tercih olunmaktadır.

Narenciye bahçeleri yapılırken göz önünde tutulacak mühim bir noktada ağaçlar arasına bırakılacak mesafe ve fidanların dikme derinliğidir. Bu mesafe ve derinlik kâfi ve uygun olduğu ve fidanları dikilip iyi bakıldığı takdirde tutmaları ve büyümeleri emin olur. Aksi takdirde fidanlar zarar görürler.

Halkımız ekseriya ağaçları sık dikerler. 10—15 sene sonra ağaçlar birbirine kavuşur; artık onlar için hayat sahaları daralmış olur. Bundan meydana gelen zarar çok büyüktür. Ağaçlar bol gıda, bol hava ve ziya alamazlar. Zayıflar, hastalıklara ve haşerelere tutulurlar.

Narenciye ağaçları arasına bırakılacak mesafe toprağın kuvvetine, dikilen ağaçların cins ve nevine ve üzerine aşılandıkları anaca göre değişir. Kuvvetli topraklardan, zayıf topraklarda olduğundan

GÖZLER'den

Kimisi deniz demiş, dalmak için derine,
Kimisi merhem sanmış, şifa demiş derdine.
Bazısı efsün dolu, bazısı da kin demiş,
Bazı zavallılar da tapılacak din demiş.

Kimisi ışık görmüş, büyütlenmiş kalbinden.
Kimisi de çırpınmış, çıkmak için bu indenden.
Ciltler yazmakla bitmez gözlerin manasını,
Halletmemiş bir jüri bu sırrın davasını.

Süztülen bakışlarda yalvarma bir ses gibi,
Bazan da ferî sönmüş titrek bir nefes gibi.
Muhakkak ki dostlarım, gözlerden cihan doğar,
Hiyanet yakışmayan nice yeşil gözler var.

YUSUF GÜLEN

tohumdan yetişmiş aşısız fidanlara aşıllıdır. Turunç üzerine aşıllı portakallara üç yapraklı limon üzerine aşıllı olanlardan daha çok aralık verilmelidir. Şu suretle turunç üzerine aşıllı portakallara her taraftan 7—8 mandalinalara 4,5—5 üç yapraklı limon üzerine aşıllı portakallara 5—6, mandalinalara 4—4,5 metre aralık verilir.

Burada her narenciye cinsi için ve her toprakta ağaçlar arasında bırakılması lâzım gelen mesafeyi bildirmek uzun olur. Aynı zamanda yukarıda anlattığımız göre bu mümkünde değildir. Bunu daha ziyade çiftçinin bilgisi, pratiği, ve muhakemesi tayin eder.

Narenciye bahçeleri yapılırken fidanların nekadar derinlikte dikileceği de bilinmesi ve dikkat edilmesi lâzım gelen mühim bir noktadır. Çiftçilerimiz ekseriya buna dikkat etmez, Ve fidanları der dikerler. Tabiat bize fidanların nekadar derinlikte dikilmeleri lâzım geleceğini göstermiştir. Gövde ile köklerin birleştiği veya başladığı nokta, can geçidi toprak içerisinde kalacak kadar derinlik. Gövde havada, kökler toprakta kalacak kadar derinlik. Ağaçlar, bitkiler ve hemen diğer bütün mahlûklar tabiat kanunlarına insanlardan daha ziyade itaatlıdır. Ve tamamen onun tesiri altında yaşarlar. Biz fidanı onun istediğinden çok derin dikersek yani gövdenin bir kısmını toprağa gömersek o gövdenin bir kısmını kök, can geçidi, havada kalacak surette yüze dikersek kökün bir kısmını gövde yapmağa kalkışır.

Dikme, tımar, sulama, budama, tedavi, hasat, işlerinde yaptığımız hataları ağaçlar tahsis ve tamir etmeğe çalışırlar. Muvaffak olurlarsa canlarını kuruttırırlar. Aksi takdirde vaktinden evvel zayıflar ve ölürlür. Bir çok zamanlar yaptığımız yanlış işlerle ağaçlara verdiğimiz zararları onlar tashih etmeseler vay halimize.

Yetiştirmek istediğimiz ağaçların ve diğer bitkilerin isteklerini, yaşama şartlarını ve kanunlarını bilelim ve işlerimizi onlara göre yapalım. Aksi takdirde zarar görürüz.

A. Kemal ATILLA

RAKAMLARIN DİLİYLE DAVALARIMIZ

Tevfik CAN

Sevr'le tarihe gömülen bir millet, Lozan'ı yaratarak Sevr'i tarihe gömdü. Bugün Sevr'in parçaları üstünde, elimizde "Lozan,, "Cumhuriyet,, ve "Kemalizm,, bayraklarıyla ebediyete koşuyoruz.

Bir varlık, hedefine varmak için yürüyeceği yolun taşlık mı, dikenlik mi, düz mü olduğunu, etrafında neler bulunduğunu bilmeli ve ona göre tedbirler almalıdır ki, gayesine erişebilsin. Yoksa ya yarıyolda kalır, ya çok geç kalır, veya bir çıkmaza girer.

Bu hakikat, her insan için olduğu kadar, her cemiyet, her millet için de varıdır.

Çok büyük bir inkılâp yaptık; asırları yıllara sığdırdık. Yepyeni bir devlet, ahlâk, aile, kadın, hukuk, din ve halk fikirleriyle meşbu bulunuyoruz. Bu fikirlerle, ileri milletlerin önüne geçmeğe çalışmak için hızımızı toplarken yolumuzu ve engellerimizi bilmeliyiz.

TAHSİL :

1935 yılı rakamlarına göre :

	Erkek	Kadın	Yekûn
Okuma, yazma bilen	1 847 183	670 695	2 517 878
.. .. bilmiyen	6 089 329	7 550 243	13 639 572

Nispetler :

Okuma, yazma bilen	%23,3	%8,2	%15,6
.. .. bilmiyen	%76,7	%91,8	%84,4

1935 rakamlarına göre, nüfusumuzun ancak 2,517,878 kişisi, yani ancak % 15,6 sı okuma yazma bilmektedir. Bu nisbeti diğer milletlerin nisbetleriyle karşılaştırsak çok düşük bir rakam olduğunu görürüz.

Bir milletin her bakımdan inkişafı için tahsil, okuma, yazma bilmek şarttır. Türk anaları, babaları! Bu gerçeği göz önünde bulundurunuz ve yavrunuzun tahsilsiz kalmasına meydan vermeyiniz. Yalnız şurasını hatırlatalım ki, tahsil munhasıran dev-

let memuru olmak için yapılmamalıdır; yani her okuyan genç devlet memuru olmak için okumamalıdır. Ancak kitle bakımından aydın vatandaş olmak için okumalıdır.

EVLENME :

Yine rakamlara göre, vilâyet, kaza merkezlerinde evlenme vakaları şunlardır :

1932	1933	1934	1935	1936
23.054	20.269	22.151	20.911	21.693

Görülüyor ki, evlenme rakamları gittikçe düşmektedir. Bu rakamların düşüşü, hemen hemen dünyanın her tarafında nazarı dikkati çekmektedir. Bu hususta muhtelif fikirler ileri sürülmektedir. Sebebi ne olursa olsun, biz şunu hatırlatmalıyız ki, bir milletin yükselmesi nüfus artışına, nüfus artışı evlenmeye dayanır. Ne tahsil, ne para, ne içtimâi mevki farkı evlenmelere engel olmamalı ve âmme menfaati üstün tutulmalıdır.

BOŞANMA :

Vilâyet ve kaza merkezlerinde :

1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
2.004	2.113	2.471	2.357	2.415	3.699	3.485

boşanma vakası kaydedilmiştir.

Bir tarafta evlenmeler azalırken, diğer taraftan boşanma vakalarının artması, büyük bir "aile davası,, karşısında bulunduğumuzu göstermektedir. Boşanma sebepleri muhtelifdir ve bu sebeplerin en mühimmi de geçimsizliktir. Ne bu sebepler ve ne diğer fikirler üzerinde duracak değiliz. Yalnız şunu söylemekle iktifa edeceğiz : Bidayette eşlerini iyi seçen çiftler, karşılıklı fedakârlıklarda bulunduktan sonra, bu vakalar da azalmış olacaktır. Kadın - Erkek müsavâtı suiistimal edilmemeli ve ailenin kudsiyeti, cemiyet menfaati için ihlâl edilmemelidir.

KÖY :

1935 rakamlarına göre 16.157.450 milyonluk

HALK ŞAIRİ ÜZEYİR SÖKÜN V E KURTULUŞ DESTANI

İbrahim AKDOĞAN

Bir milletin mazisini, o mazi içinde içtimâi, Millî, İktisadî ve Siyasî birliğini anlamak için nasıl tarih'e bakmak tabii'ise bir memleketin de bir millet kadar, tarihi zamanlar boyunca İktisadî, Coğrafî, Tabii ve hatta Siyasî değişikliklere, uğraması o kadar tabiidir.

Yalnız bu değişiklikleri, hayatın baş döndürücü binbir gâilesi arasından bulup çıkarmak.. İşte en mühim iş.

Adana, mevcut istatistiklerin belirttiği gibi, nasıl Türkiye pamuğunun % şu kadarını vermekle kıymet ve ehemmiyet kazanmışsa yakın tarihi hadiselerle de bir çok kahramanlığın vücuduna sebep bir abide olmuştur.

Bu büyük hakikatı Adananın yetiştirdiği Halk şairi Üzeyir Sökün'den daha iyi öğrenmiş olacağız. Burada şairin Biyografisini yapmaktan ziyade mevcut bir çok halk şairlerinden ayrı ve üstün bir cep hesini belirtmiş olacağız.

Evet her genç insan, sevmek ve sevilmek gibi ruh haleti içinde boğalar durur. Biz bunu hor görmüyoruz. Yalnız sevilmesi icap eden sevgiliyi bulup çıkarmak lâzım; bu da sevilmesi yüzde yüz bir zaruret olan sevgililerin sevgilisi olmalıdır. " Sevgiliyi biliyoruz, bu sevgililerin sevgilisi de kim oluyor? .. diyenler bulunursa bu cevabı Üzeyirden daha iyi dinliyebilirler:

- 1 — Vatan ve Memleket.
- 2 — Millet ve Hürriyet.

Şair Üzeyiri insan dinlerken, elinde olmayarak bu mecnunane sevgisinin kutsiyeti içinde, tabaka tabaka yükselir ve heyecandan heyecana sürüklenir, Şair:

Yurdum yurdum gül yurdum
İçinde bülbül yurdum
Dağları ovaları
Menekşe sümbül yurdum

nüfusumuzun 12.355.376 kişilik bir kısmı köylerde yaşamaktadır. Takriben nüfusun %80'ini teşkil eden köylü nüfus, bu milletin temeltâşidir. Milletimizin inkişafı, köylüyü makine sahibi etmekle, plânlı ziraatle uğraştırmakla onu zenginleştirmekle içtimâi seviyesini yükseltmekle kabildir.

Tevfik CAN

mırsalarını, bu büyük sevginin meclubiyetile Adana'nın işgali sıralarında inliyerek söylemiştir. Şair, o güzel sevgiliye daima bağlıdır. Bu bağ, Eyyub'un allâha merbutiyeti kadar büyük ve ilâhidir. Aynı zamanda şair, Eyyüb kadar dertlidir de.. Üzeyir ağanın derdi ile Eyyub derdi arasında pek az fark vardır.

Eyyüb, bir Peygamberdir; Üzeyirse bir şair.. yaralı Abt, allâhı; bu dertli insan da memleketini ve yurdunu sevmektedir. Sorarım: Yurdunu sevmiyen bedbaht insan, allâhı hangi yüzle sevebilir?.

İnler inler ağlarım
Karaları bağlarım
Bu bitmez dert yüzünden
Yüreğimi dağlarım

Diyen şairle beraber ağlamamak insanın elinden gelmiyor. Hele:

Yurt yandı çatır çatır
Athlar hergün satır
Kurbanlık koyun gibi
Doğrandık kıtır kıtır

kıt'ası, hangi kör gözleri nemlendirmez, hangi hissiz gönülleri aynı derdin aleviyle yakmaz ve hangi taş yürek, intikam, intikam! diye çoşmaz!
Bütün bu müsait şartlar altında şair:

Bendeki-onmaz yara
Ah bir el yok ki sara
Derdimin çokluğundan
Bağladım başım kara

derken bile tamamiyle nevmî değildir. Çünkü hemen (Fadil harbi) başlamış ve:

Fadil harbi bir cehennem
Savaşa verdi önem
Kahbe düşman neredes'in
Çık artık seni görem

diye haykıran koç yigitler Adananın sinesinde artık görünmiye başlamışlardır.

İdarecilerin Vasıfları

Halis ÖZGÜ

En iyi idareci idare edeceği insanlar üzerinde sevgi ve saygıya dayanan tam bir hâkimiyet ve otorite kurabilen kimsedir. Sevgi ruhları kaynaştırır, dertleri, sevinçleri birleştirir, duygularda beraberlik yaratır, ülkü ve amaçlara ulaşmaı kolaylaştırır ve nihayet her şeyin üstünde dostluk yaratır. Dost: bir eski Yunan filozofunun dediği gibi (bir başkası ben den başka bir kimse değildir.)

İdarecilerle arkadaşları arasında saygı yaratan şey ahlakî meziyetler, bilgi üstünlüğü, geniş kültürdür. İyi karakterli, mütevazı olmayan, doğruluğu sevmiyen, herşeyde hak ve adalete gereken önemi vermeyen, sözlerle hareketleri arasında devamlı bir ahenk kuramayan insanlar kelimenin bütün manası ile idareci olamazlar.

Bir idareci her şeyden önce alçak gönüllü olmalıdır. Fransız ruhiyatçılarından (Marion) tevazu tarif ederken şöyle bir teşbih yapıyor: (İnsanlar bir buğday sapına benzerler, başaklanmadan buğday sapı dimdik durur; fakat bir defa başaklanıp da taneler irileşmeğe başlayınca buğday sapı eğilir.) İnsanlar da tıpkı öyledir, başları boş olduğu nisbetde dik dururlar, olgunlaşmağa başladıkça eğilirler.

Tevazu fazilette süslenmeli ve güzelleşmelidir. Faziletsiz tevazu gölgesiz resimlere benzer. İdareciler doğru dürüst olmalıdırlar; hak ve va

Bu kadar iyi ve yüzde yüz Çukurova tarihini dile getiren Şair, ne yazıkki bu destanın, Kâhya Oğlu vakası ile Mercin Kamber Hüyüğündeki (Molla Kerim) çarpışmasını anlatan kıtalarını bulup bir türlü bize getiremedi .

Yurdunu bu kadar çok seven Halk Şairimizden geç kalınmış bile olsa; yurdunun felâketlerini ve onun umulmadık fedakârlıklar gösteren Çukurova çocuklarının kahramanlıklarını bütün etrafı ile belirtmesini beklemek pek tabii hakkımızdır.

Bu satırları okuduktan sonra yassıverenli şairimiz, kendisi kadar bu vatani seven yurt çocuklarının bu biricik arzusunun her halde yerine getirmelidir.

Üzeyir ağının bunlardan başka şiirleri üzerinde bundan sonraki yazılarımızda duracağız.

İbrahim AKDOĞAN

zifeyi adaleti herşeyin üstünde tutmalıdırlar. Adaletin olmadığı yerlerde hoşnutsuzluk, kin, nefret ve anarşi hüküm sürer. Küçükler ve büyükler adalete çok bağlıdırlar; adaletsizlik karşısında muhtelif reaksiyonlar gösterirler ve adaletsizlikte ısrar edildiği takdirde âdil hareket etmeyenlere müteveccih kin bazı hallerde tatmin gayesile mevzu ve hedefini değiştirir ve müesseseye ait bulunan her şeye şamil olur. Evvelce vazifesine bütün mevcudiyetile bağlı bulunan memurların sonraları işlerinde ihmal göstermelerinin gerçek sebeplerinden biri de budur.

İdareciler kendileriyle beraber çalışan kimselerin kusurlarını görebilecek ve bu kusurların bir daha tekerrür etmesine mani olabilecek kimseler olmalıdırlar. Ancak bu kusurlar karşısında birçoğlarının zannettikleri gibi şiddetle değil fakat tatlılıkla hareket etmek lâzımdır. Şiddet hiçbir zaman kusurları önleyici ve yok edici vasıta olamaz. Şiddet karşısında işine her hangi bir sebeple geç gelen bir memur belki aynı şeyi bir daha tekrarlamaz; fakat emin olalım ki üstünün kendisine reva gördüğü ağır muameleye günün birinde herhangi bir şekilde karşılık verecektir.

Son tahlili ruhiyat araştırmaları bu alanda sayısız örnekler vermişlerdir. Meselâ herhangi bir me seleden dolayı üstünden hakaret gören bir memur zaman zaman ve farkında olmaksızın bütün iyi niyetlerine rağmen gayri şuuri olarak birtakım yanlışlıklar yapar. Bunu tahlili ruhiyatın verimlerine dayanarak şu şekilde izah edebiliriz; hakarete maruz kalan memur, intikam arzusuyla yanmaktadır, fakat birçok sebeplerden dolayı bu duyguyu tatmin edemiyor: üstüne karşı aynı şekilde yani şiddetle hareket edemiyor. Bidayette şuurlu olan bu arzu zamanla ruhumuzun şuursuz kısmına itiliyor (refoulement) ve kin, nefret, intikam kılıfına giriyor. Ancak bu duygular tatmin edilmeleri için gerçekleşmesi yani şuura çıkmaları lâzımdır; fakat ruhumuzun şuurlu ve şuursuz kısımlarını birbirinden ayıran yasak bölge (censure) bu işe mani oluyor. Bunun üzerine kin, nefret, intikam arzusu (censure) ü aldatmak için akla hayale gelmiyen şekillere giriyorlar. İşte yukarıda işaret ettiğimiz ihmal ve yanlışlıklar bu mekanizmaya tabi olarak kıyafetlerini değiştirmiş nefret ve intikamdan başka bir

HASBIHAL'

Serçe seni azad ediyorum,
Dilediğin yere gidebilirsin.
Bak, güneşli günler vadediyor sema .
Ne dersin?

Her sabah beni uyandır gene
Seninle dost kalalım.
Benim de var şu bahçeden ötede
Bir evim ve boy boy ağaçlarım.

Ziya Salim TALAY

şey değildirler. Bu konbinezon ve (evolutoin) ün gayesi (aktif) olarak yapılamayan işin (pasif) bir şekilde yerine getirilmesidir. Yapılan yanlışlıklar üstleri daha üst makamlara karşı utandırmak, kızdırmak ve dolayısıyla tatmin edilmek amacını gütmektedirler. Her idareci bu gerçekliği unutmamalıdır. Burada idarecilerin idare ettikleri kimseler karşısında bunların ayrı ayrı ruh yapıları bakımında aynı şekilde nasıl hareket edebilecekleri sorusu akla gelebilir. Fakat bu sual idareciler için değil, idare edilmeğe muhtaç kimseler için vardır. Zira idareciler denince her zaman ve mekânda şahsiyetlerini aşabilen, duygularını frenleyebilen, iradelerini hıslarine hâkim kılabilen insanları kast ediyoruz.

İdareciler her şeye karar vermeden önce çok düşünmelidirler ve aldıkları kararları büyük bir ciddiyet ve sebatla tatbik etmelidirler. Bu gün verilen kararları yarın bozan veya ihmal edenler hiçbir zaman tam idareci olamazlar.

İdarecilerin en mühim vasıflarından biri de bilgidir. Bir müessesenin müdürü müessesesini iyi idare edebilmesi için o müesseseye ait dünyanın her tarafında yapılan araştırmaları, elde edilen sonuçları, en iyi çalışma tarzını bilmelidir. Her işlerin de elde edilen sonuçlardan faydalanmalıdır.

İdareciler geniş kültüre malik bulunmalıdırlar. İdareci olmak için bir yüksek okulun her hangi bir şubesinden mezun olmak kâfi değildir.

Bundan mada idareci olacak kimseler uzun zaman iyi idarecilerin yanında çalışmış olmaları ve idareciliğin bütün noktalarına vakıf olmaları lâzımdır.

İdarecilerin bedenî vasıflarına gelince, burada uzun uzadıya durmağa lüzum görmüyoruz ve idarecilerin sağlam, sıhhatli olmalarını iyi ve sade giyinmelerini söylemekle iktifa ediyoruz.

İdarecilerin vasıflarına ayırdığımız bu yazıya son vermeden önce eski Yunanlılar zamanında (Delos) mabedinin üzerinde yazılmış ve yalnız olarak meş-

BU TOPRAK TÜRK TOPRAĞI

Havasile yelile
Çoşkun akan selile
Tunçtan yumruk elile
Bu toprak Türk toprağı.

Salınır gezer kızlar,
Yerde gökte yıldızlar,
Ozanlar var, Kopuz var,
Bu toprak Türk Toprağı

Dili bir; dirligi bir,
Türk kimdir herkes bilir;
Uzanan el kesilir:
Bu toprak Türk Toprağı.

Vardır Alp'i, Koçağı,
KURT, kuş yatağı dağı,
Yemyeşil solu, sağı,
Bu toprak Türk Toprağı.

Ceviz dalında serçe,
Var dilimde bir hece,
Türklük büyüklük bence.
Bu toprak Türk Toprağı.

Dağı, taşı, ovası,
Kurt yeri, kuş yuvası,
Su soğuk; saf havası,
Bu toprak Türk Toprağı.

Sultan yok, Halife yok,
Göklerde yüzer BAYRAK,
Gider asra uyarak
Bu toprak Türk Toprağı.

HÜR: Kartallar, Şahanlar,
İbikler, Doğanlar,
Hürdür artık Ozanlar,
Bu toprak Türk Toprağı.

Ali KUBLAY

hur filozof (Socrate)'a isnat edilen şu sözü ilâve etmeden kendimizi uzak bulduramıyoruz.

" Kendi kendini bil ..

Kendini bilen ve tanıyan insan başkalarını tanımakta güçlük çekmez.

Halis ÖZGÜ

DERDİ ÇOK

Cengiz TURHAN

Asıl adı Lütfi Hoca olan Derdi Çok 1288 de Elbistan'da doğdu. 1939 da Efsusun Tanur köyünde imam iken öldü. Derdi Çok, şairin mahlasıdır. Bu adı bütün halk şairlerinin yaptığı gibi şiirlerinin "Şah Beyit .." adı verilen kısımlarında tekrarlarlar. Kendisine Hacı Tuful da derler. O daha çok bu mahlasla tanındığı için başlığa da bu adı almağı muvafık bulduk.

Hayatında dört karıyla evlendi. Hakikaten aşık olan bu şairin hayatı ve şiirleri hakkında, kendisini evvelce Adanada çıkmakta olan Görüşler dergisinde neşrettiğimiz Efsuslu halk şairi terzi Hüseyin Özdemir " Hüseyin Şaşırılmaz .." dan az çok malumat edinmişim. Daha fazla bilgiyi Efsuslu Mustafa Orhan'dan topluyabildim.

ŞİİRLERİ :

Bu halk şairinin elime geçen yazılarının içinde en lirik bulduğum şiirler Büyük Harp'te 45 yaşında askere çağırıldığında bütün varlığını daha o zaman ayrılığın ateşleri sardığı sıralarda söylediği şiirlerdir ki hisli yüreklerin bu şiirler karşısında titrememesi gayri kabildir. Şair mihnet dolu uzun yolların bitiminde gurbeti görür olunca gerçekten dertlidir:

Gılgamışın babamız gidiyor deyu
Emir büyük yerden geldi, kuzular
Dönüp bakamıyom yüzlerinize
Ne çabuk benziniz soldu, kuzular.

Ağlaman kuzular ciğerim ezik
Devlet düğünüdür hiç demen yazık
Gördüm yavruların hep bezi bozuk
Gözlerim kan ile doldu, kuzular.

Hep bozuldu harap oldu bağlarım
Bir ah çeker ciğerimi dağlarım
Tenha bulur siyim siyim ağlarım
Ayrılık sinemi deldi kuzular.

Hak nasip eylesün ölürsek iman
Sıradan ayrılmak pek oldu yaman

Gelin helallaşın gelmemiz güman
Hasret kıyamete kaldı kuzular.

Söyleyemem beyler dilim dolaşır
Arkadaşlar birbirine ulaşır
Arkam sıra kolbaşlarım dolaşır
Sabredin ağlaman noldu kuzular.

Neler gelir Derdi Çoğ'un başına
Uğrar mı ola yüce dağlar kışına
Hesabettim vardım kırk beş yaşına
Kader bezi geri aldı, kuzular.

Boşuna gamlanman nazlı kardeşler
Evvelâ sağlıktır başı gurbetin
Tuz ekmeği helâl etsin yoldaşlar
Böyle ayrılmaktır işi gurbetin.

Emir mi verildi tabur gitmeye
Başlamışım bülbül gibi ötmeye
Kararım kalmadı gece yatmaya
Bize yastık olur taş gurbetin.

Nasıl olur şu dağlardan aşınca
Zabiller talime bizi koşunca
İkide bir sıla akla düşünce
Dökülür gözümde yeşil gurbedin.

Böyle imiş anlımdaki yazılar
Derdü çoğ'um gurbet elde sızılar
Düşerse aklıma evde kuzular
Yüksek ağı olur aş gurbetin.

Sefer berlik emri geldi okundu
Allah Allah derde kalkar giderim
Bütün millet birbirine tokundu
Çantayı boynuma takar giderim.

Bu din düğünümdür, batman karaya
Dayanmaz vücudum azgın yaraya
Ufak kuzularım attım araya
Döner geri arda bakar giderim.

Hiç kalmadı halleriniz soranım
Arkam sıra mektup yazıp verenim
Hep toplansın eşim dostum yarenim
Gelin helallaşın çıkar giderim.

Niceleri hep kitlesin hanesin
Ardı sıra ağlatıyor anasın
Gurbete düşenler ykar sinesin
Ben de kara bağrım yakar giderim.

Var ise dertliler gelsin söylesin
Benim gibi gam deryasın boylasın
Anam bacım hakkın helâl eylesin
Gayri burnunuza kokar giderim.

Yalvarın allaha edin duayı
Mevlam verir bütün derde devayı
Güç gücile yaptıcığım yuvayı
Verin kazma kürek ykar giderim.

Geldim puslayı aldım
Bir ulu fikre daldım
Gidicim burada kaldım
Oğlum hakkın helâl eyle.

Yandı Lutfinin sinesi
İssiz mi kaldı hanesi
Kuzuların anası
Sen de hakkın helâl eyle.

Boynu buruk kaldı kuzum
Gurbe elde yanar özüm
Sehar küçük sağır kızım
Sen de hakkın helâl eyle.

Düşüm ben gurbete yanam
Bütün ateşlendi sinem
Aralıkta kalan anam
Sende hakkın helâl eyle.

Gurbet oldu şimdi yerim
Yanar durmaz gayri serim
Nazlı emmim Hacı Kerim
Sen de hakkın helâl eyle.

Kısmet kalktıgide oldum sıladan
Harşlık yoktur kine diyem ama hey!
Esirge yaradan bizi beladan
Hep toplandı yahşiyinan yaman hey!

Gamlanmayın deyil gene güz günü
Göremiyorum dört oması düzgünü
Hep çocuklar oldu yürek uzgunu
Çağırıyor dellellerim hemen hey!

Akıyor gözümde durmayup yaşlar
Babam deyu ağlaşıyor kıl başlar
Tuz ekmeği helâl eylen kardaşlar
Sağ gidip te gelmemize guman hey!

Kalmadı dermanımı yerden kalkmaya
Dayanmaz vücudum çanta takmaya
Kış geliyor çocuklara bakmağa
Ne odun var ne tezek ne saman hey!

Kahpe felek hiç yüzüme gülmedi
Emmiden dayıdan imdad olmadı
Bir un üğüdecek kimse kalmadı
Bilmem devir döndü ahır zaman hey!

Derdü çoğun felek kırdı kolunu
Zalim gurbet bülbül etti dilini.
Hak verirse gurbet elde ölümü
Kadir mevlam nasip eyle iman hey!

Bahar geldi deli çaylar çoşuyor
Hey ağalar durabilmem ağlarım
Gece gündüz dost aklıma düşüyor
Yollar yarak görebilmem ağlarım.

Gidin nazlı yarı bura getirin
Yar gelmezse selâmımı yetirin
Hey kaşı karam senin hatırın
İkidebir sorabilmem ağlarım.

Asla hiç kalmadı öğüt tutanım
Cilve ile kol üstüne yatanım
Mecnun oldum terk eyledim vatanım
Bizim eller nere bilmem ağlarım.

Gurbet, şairi sıla hasretile yanıp tutuşmaktadır. Dumanlı dağlar silaya giden ince uzun yolları ona kapamıştır. Sıladan yana esen seher yelleri şaire memleket kokusunu getirince o biraz müteselli olur:

Uyandım şafakta aklıma düştü
Gözlerimin yaşı aktı kuzular
Ayrılık elinden ciğerim pişti
Gurbetlik sinemi yaktı kuzular.

Kurtar Kadir mevlam bizi beladan
Ak kuzular beni böyle meleden
Seher vakti bir yel esti sıladan
Uyandım burnuma koktu kuzular.

Dilim bülbül oldu olucum dehri
Feleğin elinden çok içtim zehri
Kırk yaşından sonra gurbetin kahrı
Vallahi belimi büktü kuzular.

Yenilmez deli gönlüm faradı
Başı bozuk dört yanımız bürüdü.

Silâh omza oldu, tabur yürüdü
Dönüp arkamızdan baktı kuzular.

Düştü borazanlar tabur önünü
Haydın arkadaşlar gidem düğüne
Yavrudan ayrılan her gün düyüne
Ellerin koynuna soktu kuzular.

Zeytin dağlarını gezdim boyladım
Derdi çoğum efkâr geldi ağladım
Kimsem yok hakka emanet eyledim
Kismetim gurbete kalktı kuzular.

Bahar geldi deli çaylar coşuyor
Hey ağalar dura bilmen ağlarım
Gece gündüz dost aklıma düşüyor
Yollar yırak görebilmem ağlarım.

Gidin nazlı yarı bulun getirin
Yar gelmezse selamımı yetirin
Hey kaşı karamı senin hatırı
İkidebir sorabilmem ağlarım.

Asla hiç kalmadı öğüt tutanım
Cilve ile kol üstüne yatanım
Mecnun oldum terk eyledim vatanım
Bizim eller nere, bilmem ağlarım.

Derdi çoğum kalk duralım zikire
Sil gönlünü gayrı düşme fikire
Saba bir gün münkir nekire
Doğru cevap verebilmem ağlarım.

Kalmışım ağalar dağlar başında
Yalvarırım yaradana aman hey!
Çıkarım bakarım silâm görünmez
Göz görmüyor yüce dağlar duman hey

Gurbet elde asla yüzüm gülmüyor
Kimse gelip hatırı sormuyor
Gözlüyorum bize selâm gelmiyor
Unuttu mu bizi bilmem zaman hey!

Sabredeyim ben fikire dalmayım
Bizim elden hiç bir haber almayım
Bundan sonra asla mektup salmayım
Sefil anam eylesin güman hey!

Biz bu elde derdi derde katarık
Gece gündüz hep fikirde batırık
Kuru tahta üzrinde yatarık
Anyoruk bulamıyon saman hey!

Böyle imiş anlımıza yazılar
Derdi çoğum gurbet elde bozular

Boynu buruk kalan şifak kuzular
Gözlen yolu gelur deyu heman hey!

Şair günlerce hasretini çektiği silaya dönecek-
tir:

Tuz ekmeği helal eylan gaziler
Giderim silaya yol beni gözler
Geldi bahar hükmü yarem sızılar
Akar boz bulanık sel beni gözler

Bakin sular bulanık akıyor
Bu ayrılık ciğerimi yakıyor
Yel estikçe burcu bureu kokuyor
Dostun bağçesinde gül beni gözler.

Telli turnam ayrı düşmüş eşiden
Almış irengini tavus kuşundan
Hey ağalar nazlı yarım düşünden
Çözmüş düğmelerin el beni gözler.

Uzatmış boynunu eşin aramış
Varamıyom yara yolum yıramış
Bağlamış başını perçem taramış
Kara kaş üstünde tel beni gözler.

Derdi çoğum yeni düştüm belâya
Söylen yara arkam sıra meleye
Kaşı karam varıyorum silaya
Hışım, garım yoldaş, el beni gözler.

Güney Anadolu'da bütün halk şairleri üzerinde
Karaca oğlanın tesirleri görülür. Hatta bazı mısra-
larını kendilerinin malı gibi de gösterirler. Lütfi ho-
cada da böyle tesirler göze çarpar. Fakat bu tesir
bu halk şairinin üzerinde kendi şahsiyetini sileme-
miştir.

Onda emrah tesiri de aşikârdır. Bilhassa Erotik
mahiyette yazılmış lirik ve ahenkli bazı şiirleri var
ki insan bunları okuyunca Enrahın diyeceği geli-
yor.

Yoksa sen mi bana verdin
Canı sevdiğim sevdiğim.
Ölürsen verebilir mi?
Kanı sevdiğim sevdiğim.

Görürüm kınalanmış destin
Beni öldürmek mi kastın?
Ölünce beni dostun
Tanı sevdiğim sevdiğim.

Giderim durmaz giderim
Vefasız yarı niderim?
Hakka emanet ederim
Seni sevdiğim sevdiğim.

Nittin zalim felek nittin?
Vakti var diyerek gittin

Diline ezber mi ettin?
Bunu sevdiğim sevdiğim.

Didem yaşı sel ediyon
Altın adım pul ediyon
Derdi çoğa yıl ediyon
Günü sevdiğim sevdiğim.

* * *

Gül dalında bübül gibi
Ötmen güzeller güzeller.
Yine benim derdimi bin
Etmem güzeller güzeller.

Burada bir güzel döşek
Vurman şu bağrıma fişek
Cüz'i yar inan konuşak
Gitmen güzeller güzeller.

Sorun akılsız tabana
Döndüm dağdaki çobana
Aşık sözünü yabana
Atman güzeller güzeller.

Derdi çok metheder sizi
Utanmaz aşkın yüzü
Şurada alıp burada bizi
Satman güzeller güzeller.

Şiirlerinin bir çoğunda mistik ve didaktik eda-
lar da göze çarpmaktadır. Esasen hoca ve imam
olması hasebiyle şiirlerinde bu türlü görünüşü de
gayet tabiidir. Bir çok şiirlerinde şair görünen Der-
di çok bu duygularını ihtiva eden şiirlerinde Lütfi
hoca diliyle söyler:

Gidersek gelmez bir uzak yol var
Ne emmi ne dayı ne dahi el var
Kaldır ellerini allaha yalvar
Beş vakit namazı kıldıktan geri

İmtihana çeker mevla kulunu
Sabredenler tutar cennet yolunu
Zalimlerin uzadırsa dilini
Kanını gazaba urulur bir gün.

Derdi çok tabiata karşı da duygusuz değildir.
Onun şiirlerinde gökte katar katar uçan turnaların
sesleri, söğütlü suyunun çılgın akışları işitilir. Nur-
hak dağının göklere doğru ihtişamı yükselişleri gö-
zükür. Mahalli renkleri aksettirmesi bakımından da
şairin ayrı bir değeri ve şahsiyeti vardır.

Cengiz TURHAN

5 İKİNCİKÂNUN

Aydın NİSÂRİ

Çukurova Güney Anadolu'nun gözleri kamaş-
tıran süsüdür. Pamuk Çukurova'nın zenginliğidir.
Tanrı, Çukurovalının yüzüne pamuğun rengini yan-
sıtmak için bugünü seçmiş..

Çukurovada, dün bugünün, açık alınının ak ya-
zısını yazarken, 5 İkincikânunla başlamış. 5 İkinci-
kânunu Takvimden alarak tarihe mal eden mucize-
nin sırrı, o şaheser alınyazısının büyüklüğü cümlelerin-
de gizlidir.

Takvim 5 İkinci kânun için: "Yeni yılın be-
şinci günüdür .. diyor.

Ben, 5 İkincikânunu bir bayram biliyorum.

Tarih, 5 İkincikânunu, "bir kurtuluştan çok,
bir kurtuluşun başlangıcı .. sayıyor.

Fakat, Takvim ne derse desin, ben ne bilirsem
bileyim, Tarih ne sayarsa saysın... 5 İkincikânun
ne olduğunu, bu topraklar için toprağa erkekçe
ve Türkçe gömülenlerin ruhu dile gelsin, size onlar
anlatsın.

Kalem susarsa Kılıç söze başlar. Kılıcı tutan
el dile gelirse, kalemi tutan ele yalnız dinlemek dü-
şer..

Bilirsiniz, büyük olan her şey için bir anıt di-
kilir. Ne kadar iyiki, bugünü yaratanlar, 5 İkincikâ-
nunun anıtını da dikenlerdir. Bu böyle olmasaydı
acaba onu hangi heykeltraş yapabilecekti?

"O anıt nerededir? .. dersiniz, dilim şuşup, içim
dile gelirken, parmağım "Kar - Boğazi", ni gös-
terecektir

Adanalı, 5 İkincikânunda bayram yapmağa baş-
lamadan önce, Çukurovada bir surü 5 İkincikânun
geldi. geçti.. Yalçın ve dik başlı tepeleri göğe yük
selen görmüş, geçirmiş Toroslar, bütün o 5 kâ-
nunların göz alıcı, gönül çalıcı "mezar-taşı .. dir.

Kitabesini mi istiyorsunuz?
Seyhan, 1922 den beri, Akdenize 5 İkincikânu-
nun şanlı destanını anlatıyor..

O destan, yıllar yüzyıllara sığıdıkça bitmiyecek
tir.

Ve eğer bir gün, Seyhan'a son sözünü söyle-
mek kismet olursa, diyecektir ki :

"Alış-veriş köklü bir düşünce yaşatır: Para
parayı çeker. Türk Tarihini de değişmez ve şaşmaz
bir metod yaratmıştır: ZAFER ZAFERİ ÇEKER.

Köy Düğünleri

Turan GÖNEN

Düğün, sosyal bir hadisedir. Sosyal bir hadise- nin menşeyini nasıl ilk cemiyetlerde arıyorsak; düğün- nün de menşeyini ilk cemiyetlerde aramak lâzımdır.

İnsanlar tetem inanışlarını hakim olduğu ipti- dai cemiyetler halinde yaşarken, bu günkü düğün- lerin yanında pek basit olsa da bir evlenme töreni yapıyorlardı. Bu evlenme törenlerinin bazı ananevi görenekler tesiri altında yapıldığını unutmamalıdır. Bu günkü evlenecekler yakın akrabadan nasıl kız a- lamazsa, O zamanki evlen-cek insanlar da bulun- duğu sopun mensuplarını hısım sayar, kız alamazdı. Bu söylediklerimize misal olarak Malenezya yerlile- lerini ve Afrikadaki zencileri gösterebiliriz.

Doğuş tarihi bilinmeyecek kadar uzak olan bu gelenek, bir çok istihsal geçirdikten sonra bu gün- kü şeklini almıştır. İlimin müessir olduğu yerlerde bu değişiklik büsbütün kendini göstermiş, tesirden u- zak kalan yerlerde ise eski adellere sadık kalınmış- tır. Buna misal olarak Yakutları gösterebiliriz. Çün- kü Yakutlar gayet basit olan ilk düğün adetlerine sadık kaldıkları halde, bizler yeni yeni adetler ilâve ederek düğünü çok zenginleştirmişizdir. Bugün Tür- kiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde yaşayan bir kı- sım Türk ırkı birbirinden farklı iki türlü düğün ya- par. Köy ve Şehir düğünleri. Bu iki düğün şekli az çok birbirinden farklıdır. Şehirlerde aydın fikirlerin hakim olmasından yapılan törenler sade ve masraf- sızdır. Halbuki yeni fikirlerin nüfuz edemediği köy- lerde ananeye dayanan törenler yapılır. İşte bizim- de üzerinde duracağımız köy ve bu yazımızda Ada- na köylerinin Adana halkının yerli düğünleridir. Dü- ğünleri bütün tafsilâtiyle anlatmağa çalışacağız.

Köylülerimize sorduğumuz zaman görürüzki u- mumiyetle evlenmeleri çok küçük yaştadır. Bunun bir çok sebepleri vardır. Küçük yaşta evlenmelerin çocukları çabuk meydana gelecektir. Köylü ise tar- lada çalıştırmak için adama muhtaçtır. Bundan do- layı çabuk evlenerek kendisine bir yardımcı bulmuş- olur. İkinci sebep olarak her türlü cinsi hastalıklar- ını söyleyebiliriz. Köylülerde on sekiz yaşına gelen bir genç evlenme çağına gelmiş demektir. Bu yaşa gelip evlenmek isteyenler meseleyi önce anneleri- ne açarak vasıta ile babalarına duyurular. Baba rı- za gösterirse anne münasip bir kız aramaya koyu- lur. Gencin tanıdığı bir kız varsa sorulur. Anne ile

yakın akrabadan iki kadın kızın evine gelirler. Mi- safir olarak otururlar. Kızın güzelliğine ve çalışma- sına dikkat edilir. Eğer iyice görebilmek istenilirse kızdan su istenir. Verilen su gayet yavaş içilir. Kız su içilip bardak iade edilinceye kadar bekler. Çünkü köy adetlerinde su verildiği zaman boş bar- dak geri verilinceye kadar ayakta beklenilir. Kız kayın anne tarafından beğenilirse; Kızın annesine görmeye gelen akrabalarından biri:

(Allahın emrile, peyganberin kavliyle, imam ha- nefi üzere) sizin kızınızı oğlumuza münasip gördük; siz ne diyorsunuz,, derler. Bu vaziyette kızın anne- sinin yapacağı şey kocasına haber verip fikrini sor- maktır. Red ederse istek kabul edilmemiş olur. Böyle bir vaziyete düşen kız ve oğlan birbirlerini seviyorlarsa bir gece sözleşip kaçarlar. Kaçma ve kaçırma köylülerimiz arasında çok vuku bulur. Bu- nun da tek izahı, erkek veya kızın fakir bulunma- sı, zengin olan taraf ailesinin evlenme işine mani o- lmasıdır. Şayet rıza gösterilirse alınacak eşyalar ka- rarlaştırılır. Cinsleri üzerinde ayrı ayrı durulur. Bu arada kız tarafından biri kızın babasına (başlık) o- larak ne verileceğini sorar. Buda kabul edilirse bir miktar para kız büyüttüğü için babasına verilir. Fak- kat bu para ekseriya kızın eksikleri tamamlanmak için harcanır. Nişan merasimi yapılarak düğünün za- manı kararlaştırılır. Bu merasim, kızın ve oğlanın akrabalarından teşekkül eden şahıslar arasında şer- bet içilerek yapılır. Nişan merasiminden sonra kız güveye gözükmek. Törenden önce kız kaçmıyorsa bile nişandan sonra kaçar. Düğün zamanı gelince kızın ailesine haber gönderilerek düğünün başhya- cağı bildirilir. Nişan merasimi ile düğün arasına bir bayram girdiği takdirde güvey tarafından kıza bay- ramlık bir elbise hediye edilir. Bu bayram kurban bayramı ise, gayet güzel ve etli bir koyun kurde- elerle süslenerek kız evine gönderilir. Düğün gün- nü iyice kararlaştırıldıktan sonra evin önüne bayrak dikilir ve etrafa haberciler çıkarılıp tanıklar davet olunur. Oğlan evinde gelen davetlilere yemek ha- zırlanır. Davul ve zurnacı kiralanarak, bir hafta ön- cedan başlamak üzere evin önünde davul çaldırılır. Davulcu başka köylerden gelen davetlileri karşılar, davulla köye kadar getirir ve bahşiş alır. Köyün gençleri başka yerlerden davet edilen pehlivanlarla güreş tutarlar. Geceleri (sinsin) oynarlar.

DEVAMI GELECEK SAYIDA

Halkevleri

Açılışının 12 nci Yıldönümü Münasebetile Atatürk Anıtı Önünde Öğr. B. Rüstem Okan tarafından söylenen hitabe

Sayın Büyüklerim, Aziz arkadaşlarım, İnkilâp tarihimizin en önemli günlerinden biri olan Halkevlerinin kuruluş yıldönümünü kutlulamak için burada, Türkiyeyi ve inkilâbı yaratanların ma- nevî varlıkları etrafında, toplanmış bulunuyoruz.

Ne mutlu bizeki: göklerden yıldınların yağdı- ğı, yerden volkanların fışkırdığı, dünyanın dört tarafını harp alevleri kapladığı bir zamanda tek sulh ve sükün köşesi kalan bir vatan içinde mede- niyet ve kültür işleriye uğraşan bir millet olarak istikbale bakıyoruz.

Bize sükün içinde bir vatan bırakan aziz Ata- türk'ü saygı ile anar, onun bıraktığı emaneti çelik- ten azim, ve derin bir titizlikle muhafaza eden sev- gili İnönü'ye minnet ve şükranlarımı sunarım.

Yurttaşlarım,

1932 yılının 19 Şubatında yurdun 14 köşesinde kurulan halkevleri, eşsiz Şeflerin çizdiği yolda yürü- yerek 1944 yılının 19 Şubatında 405 Halkevi ve 358 Halkodasına yükseldi. Halkevleri bu on iki yıl için- de cemiyet bakımından olduğu kadar keyfiyet ba- kımından da öğümeğe değer bir yükseliş göstererek Türk hayatında yeni ve yapıcı bir hareketin kay- nağı oldu.

İlerleme yükselme ve yaratıcılık Türkün özel ve üstün vasıflarıdır. Soyumuz bu vasıfları ile bü- tün tarih boyunca Türk adını insanlığın şeref duya- cağı ve saygı göstereceği kutsal bir ad haline ge- tirdi. Biz böyle bir soyun çocuklarıyız. Dünyaya ışık saçan, hayat getiren bir soyun çocukları olmakla haklı olarak derin bir gurur duymaktayız.

Türk milleti bu üstün vasıflarıyla, Atatürk ve İnönünün ateşlediği yüksek kudretiyle tarihe yeni kahramanlık destanları yazacak ve dünya durduk- ça yaşayacaktır. Tarih demek Türk demektir. Şim- diye kadar böyle idi. Bundan sonrada böyle kala- caktır. Türk şefile tekile yaratan, yükselten ve ya- şatan ilâhi bir kudrettir. Misal mi?

İşte Türk inkilâbı.

Türk inkilâbı Erzurumda ateşlenen, Sivasta tu- tuşan, Ankarada çakan Sakarya ve Dumlupınarda yıldırımlaşarak düşmanın ve saltanatın beyninde

patlayan Akdenizde sükun bulan bir hareketin so- nucudur. Türkün damarlarındaki büyük kudret aziz Şeflerinden hız alarak bu şimşekli ve yıldırımlı ha- vadan sonra yepyeni ve gündün güne yükselen i- lerleyen bir Türkiye yarattı.

Türk inkilâbı bütün müesseseleriyle bir bütün- dür. Halkevleri bu bütünü tamamlayan belli başlı bir uzuv olarak kuruldu. Kurucu ve yaşatıcıdır. Kurduk yaşatacağız. İnkilâp partisi olan C H P mizin bağrından doğan Halkevleri inkilâp yolunda büyük vazifeler yüklenmiştir. Halkevleri partimizin kültür ocaklarıdır. Burada yurdun, milletin bütün kültür işleri külfetsizce konuşulur ve münakaşa edilir. Halkevlerine gelenlerin kafaları parlak yürek- leri temizlenir.

Yurttaşlarım,

Halkevleri başlarında ve gönüllerinde yurt sev- gisi kaynayanların toplanma ve kaynaşma yeridir. Bir mabeddir, Burada tanrıya ibadet yerine yurda tapılır. Ruhlar bu inanışla taze kuvvet bulur.

Halkevi aile ocağımızdır. Burada bir şefle bir çoban, bir bilginle talebesi başbaşa vererek baba oğul gibi yurd işi münakaşa eder.

Halkevlerinin her Türke ardına kadar açık olan ka- pısından içeri giren benliği içine kapanmış bir tek değildir. O büyük bütüne, milli kümeye kanı ile kalbi ile kaynaşmış bir uzuvdur. Bu kaynaşma teki öldüren bir kaynaşma değil teki yükselten ilerleten bir kaynaşmadır. Biz öldüren değil yaşatan ve yük- seltenez.

Halkevlerinin pencereleri ülkü ışıklarına açıktır. Buradan Atatürk ve İnönüden gelen ışıklarla bakan gözler tek bir hedef görür. Her ülkeden üstün Türk yurdu her milletten üstün Türk milleti, Hal- kevliyiz. Her ülkeden üstün yurt sahibiyiz. Her milletten üstün bir soydanız.

Halkevlerinin yolu Atatürk ve İnönü yoludur. Halkevi soyundan gelme ve aziz şeflerinin tale- dediği bir kudretle bu yolda sarsılmıyan bir iman ve büyük bir emniyetle yürümektedir. Arayan bulur, yürüyen varır. Aradık. Şef bulduk. Yurt bulduk. İstiklâl bulduk. Birlik kurduk. Ülküye varacağız. Arkadaşlar. Kurtuluşumuz birlik eseridir. Eserimiz birlikle devam ediyor. Atatürk birlikle işe başladı. İnönü birlikle işi yürütüyor. Düşünmede yürüşte

çalışmada biriz. Daima bir kalacağız. Bir şefe inanişle hayat bulduk. Bir şefe inanişle hayatımızı ileri götüreceğiz. İleri. Daima ileri.

Türk milleti tek tek düşünüşün ayrı ayrı yürüyüşün sevişme eksikliğini elbirliğiyle çalışma yokluğunun kemirici acılarını nice yüzyıllar kıvrana kıvrana duydu. Bunun içindir ki: Türk milleti biribirine lehimlenip tek parça olmanın düşünme dilek ve erek birliğinin kırılmaz gücünü en iyi anlayan bir millet olmuştur. Bugün Aziz İnönünün yarattığı birlik ve sevgi Türke yeni ve sarsılmaz güçler aşıladı. Bu güç yurt için ölmek millet için yaşamaktır. Öleceğiz. Fakat yaşatacağız. Türk gücüyle sulh ve sükün yaratır. Fakat vatan istediği Şef emrettiği zamanda dünyaları yerinden oynatır. Güçlüyüz. Kuvvelliyiz.

Çünkü biriz. Halkevleri herbiri bir milletin tarihini şerefle süsleyecek olan inkilâplarımızın en mühimmi kökleşme yeridir.

Inkilâplarımız tarihin sayfalarına dikilen yüksek bir abidedir. Onu buraya diken el Atatürk ve İnönü gibi iki yüksek iradeden eriyen milyonlarca Türk yüreğinden güç aldı. Bu abide son şeklini alarak taşlaşmış değildir. O daima büyüyen ilerleyen ve yaşayan bir varlıktır. Inkilâplarımızı daha çok büyütmek ve daha çok gürbüzleştirmek gençliğin ve Halkevinin vazifesi, borcudur. Biz vazifeyi seven borcu tanıyan bir soydanız, Halkevleri kitleden ayrılanları inkilâbın canından ayrılmış birer güc parçası sayar. Dağılanları toplamak, büyük Türk gücünü geliştirmek Halkevinin ve Halkevinin en kutsal vazifesidir. Halkevleri uyuyanları uyandıracak şüphelileri inandıracak dağılanları toplayacak bir varlık olarak kuruldu. Halkevleri 12 yıl içinde bu amacından ayrılmadı. Bundan sonrada ayrılmıyacaktır.

Arkadaşlar,

Birlikten aldığımız hızla ereğimize doğru yürüyoruz. Ereğimiz iyi, doğru ve güzeldir. Halkevlerinden görünen gökte bu üç yıldız parlamaktadır.

İnandık. Güvendik. Sarsılmadan işkillenmeden

ereğe doğru gidiyoruz. İleri. Daima ileri.

Yeni yaşı Halkevlerine, Halkevleri millete kutlu olsun.

SAAT

Yine bir gün bitiyor işte saat oniki!

Etrafımı kaplıyor saatimin tik . tik..

İyi dinle o sesi, bilir misin ki nedir?

Hayır mı? söylüyeyim: Her biri bir darbedir.

Öyle bir darbedir ki hayat denen çiviye,

Maziye gömmektedir.. Beş geçti onkiyi..

M. Altan İRTEL

SABAH

Bir his var özlüyorum,
Şarka açık peçerem,
Sabahı gözlüyorum..

Bir kez bitse geceler,
Ve bir kez sökse şafak;
Uykum bölündü meğer
Bana haram uyumak.

Ay dağları aştı,
İşte ufukta doğdu
Parlak Çoban Yıldızı.
Göründü teraziler,
Ve avize avize
Gökte titriyor ülker..

İstemem doğmasın gün,
Gece gelmesin geri:
Ötün horozlar ötün,
Ağarmakta tan yeri.

Değişmesin gök yüzü,
Değişmesin bu renkler,
Değişmesin bu sesler;
Ve bu beyaz aydınlık..

Devam etsin böylece,
İpek gibi sessizlik.
Bir şehir uykusunda
Devam etsin böylece..

Serin serin okşasın,
Yüzümü seher yeli
Bu güzel beyaz sabah,
Allahım böyle kalsın..

Değişmesin gökyüzü,
Değişmesin bu renkler,
Değişmesin bu sesler,
Ve bu beyaz aydınlık,
Devam etsin böylece..

Cengiz TURHAN

Ata Sözleri

— Geçen Sayıdan Devam —

CEMAL OĞUZ ÖCAL

- 2135 — Susuz ağaç meyve vermez.
2136 — Senden korkum yok, kediden kürküm yok
2137 — Saygısız ağız anahtarsız açılır.
2138 — Söyleme kele deyiverir ele.
2139 — Sahan sesi kirpiyi bile oynatır.
2140 — Sırat kıldan ince, kılıçtan keskindir.
2141 — Sükut bulmıyan söze ağız açma.
2142 — Sabır ile her şey olur.
2143 — Sâdik dostun nasihatı acıdır.
2144 — Sebep olan kebab olsun.
2145 — Sebep olan sebepsiz kahır.
2146 — Süt ile giren huy can ile çıkar.
2147 — Südü bozuk.
2148 — Südü bozuktan hayır gelmez.
2149 — Sabah ola hayır ola.
2150 — Sahibi razı olur, tellâl razı olmaz.
2151 — Suyu görür susar, atı görür aksar
2152 — Suyun akıntısına gider.
2153 — Suçu gelin etmişler, sahip çıkan olmamış
2154 — Suç kürk olsa kimse giymez.
2155 — Suratından düşen bin parça olur.
2156 — Sureti şiretine uymaz.
2157 — Su gibi aziz ol!
2158 — Sâbit kadem ol.
2159 — Sözünden dönme.
2160 — Söz, sehardır.

~ Ş ~

- 2161 — Şeyhi şeytan azdırır.
2162 — Şeriatin kestiği parmak ağrımaz.
2163 — Şapkası eğri ama, imanı doğru.
2164 — Şeytana kürk giydirir.
2165 — Şaşkın ördek kıçından dalarmış suya
2166 — Şap başka, şeker başka.
2167 — Şapla şeker bir değil.
2168 — Şapa oturdu.
2169 — Şamda vurur kılına, halepte oynar ucu.
2170 — Şirazedden çıktı.
2171 — Şakanın sonu şamata
2172 — Şaka, sonu kaka.

- 2174 — Şeker parayı cepten çeker.
2175 — Şeker, cinsi cinsine çeker.
2176 — Şaşırın karısına teyze der.
2177 — Şaşarım aklına.
2178 — Şaşarım kedinin çamaşır yıkayışına.
2179 — Şaşırıldı zavallı.
2180 — Şaşıp düşer.
2173 — Şaşmaz, yanılmaz bir Allah

BİR GÜNÜN SONUNDA ARZU

Duyulsun artık çocuğum,
Bal renkli günleri müjdeliyen kanat sesleri;
Yağmasını beceremiyen şaşkın bulutlar,
Döksün artık sırrını yağmur halinde,
Kar halinde,

Yar halinde Yâaar...

Derdini açsın artık şu ağaç,
Kuşlar şikâyet etsin yıldızları,
Peteklere bal taşısın arılar..
Ve bütün şarkıların maksadı,
Bir sabah ayan olsun insanlara..

İçip şu köhne maviliği sevgilim,
Sarhoş olursan bir gün:
Senden dökülecektir en cömert ayışığı,
Şakır şakır senden boşanacaktır, özlünen yağmur.
Deniz senin renginle dalganacak,
Senden sevinecektir cüm'e niyetler..

Belki de sisli ve harikulâde bir bayram sabahı
Mükemmel bir güneş tırmanacaktır eteklerine;
İnadına berrak ve masmavi gölgen altında,
Seninle güleceğiz hayata...

Hilmi S. ARTAN

Adana Şerî Mahkeme Sicilleri

Katalogu

—GEÇEN SAYIDAN DEVAM—

Naci KUM
Müze Müdürü

27 A.	Rc. Ortası 1044	Ferman	" "	Şark seferi için Adana ve yol üzeri eyaletler Beylerbeylerine: Ordu iaşesine gerekli zahireyi çıkarıp ordu menzil eminine teslim edilmesine dair. (Kostantiniye)
27 A.	" "	" "	" "	Maraş ve Adana Beylerbeylerine ve Sancak ve kaza kadılarına : Sürsat zahiresinden maada şark seferine gidecek ordu için arpa, saman, otluk, un ; bal . ve yağ vesaire mekûlâtta ne varsa kendi vesaiti ile orduya getirip nark üzerinden bedellerini almaları için bu gibi mevad elinde bulunanların gönderilmesine dair ferman. (Kostantaniye)
29 A.	1. R. 1044	" "	" "	Maraş eyaletinde olan kadılara : Sipahilerden Mustafa orduya müracaat ederek mezkûr eyalete sakin sipahi taifesi kadimden kühercile bedeli verebilmekteken, Okçu oğlu Mustafa 1043 senesinden külli kopanları olduğundan, bilfiî Birecik voyvadası olan Yigen Osman kefaletiyle mezkûr Mustafaya verilmiştir. İltizamı olan 150 bin akçanın orduya teslim için kendisine tahsisine dair ferman (Sahrayi Sivas)
30 A.	C. ortası 1044	" "	" "	Halebe kadar yol üzerindeki kadılara: Tahti hükümetinizdeki yeniçeri acemi oğlanları, topç ve cebeci namı altında gelüp, fıkaraya zulüm ve teadüf edenlerin tutulup haklarından gelinmesi için yeniçeri gediklilerinden Ahmâd kolcu tayin edilmiştir. Mühürlü defter ile bu kabil sahtekârların Ahmede tesliman Derseadete ganderilmesi. (Kostantaniye)
31 B.	19 Ca. 1044	Ferman	Divani kırma	Adana Beylerbeyine: İlkbaharda sefere gidecek top arabaları beygirlerine bir çok nal, çivi ve kayar lâzım olduğundan Adana ve Sis sancaklarında uhdende olan Adana mukataaları malından her bir nal ve mih 14 akçe olmak üzere 2000 geyim nal ve 25000 adet mismar kayar-kayar çivisi mübayaası.

32 A.	20 Ca 1044	" "	Divani	Halep ve Adana beylerbeyinin, Tarsus ve Kayseri sancakları beyleri ve kadıları Halep Türkmenlerinden (Kürdili) cemaati arzuhal gönderüb Koyunların agnam resimlerini yeni defteri hakanı mucibince voyvodalarına vermek istedikleri halde kanaat eylemeyip defter hilafı fazla vergi istediğinden incidiimemeleri hakkında
32 B.	20Ca. 1044	" "	" "	Yukarıki Kürdili cemaatinin müracaatları üzerine Mübaşir Mehmet Çavuşa memur edilmiş: elerindeki defter mucibi toplama memur olduğu sürsat zahiresi ve mekkâre develeri için tayin olunan akçeleri haksızlık yapılmadan tahsil olunması hakkında.
33 A.	Ca. sonu 1044	" "	" "	Adana kadısına: "İlkbaharda kızılbaşı bed meaş ve revafızı mezhebtıraş üzerine bizzat seferedileceğinden,, sürsat zahiresi tedariki için Mübaşir Mehmet çavuşa 2500 kilo arpa, 200 kilo dakik, 100 baş koyun, 200 okka sadeyağı 100 okka bal, 20 araba odunun ordu menziline teslimine dair — sürsat zahiresi tekâlif olmayıp askere sefer iaşesi içindir, sürsattan kimse muaf olmaz.— (Kostantaniye)
33 B.	15. Rc. 1044	Sadrazam buyrultusu	" "	...Tahtı kazanızda olan haslarımızdan bu canibe ait ve raci olan resmi dühaniyenin tahsili için kapucu başlarımızdan (...) ağa tayin ve irsal olunmuştur. Haslarımızdan kışlayan Türkman ve Urban ve Ektrat taifelerinden işbu resmin şeriat ve devlet kanunları mucibince tahsili..
33 B.	20 Ca. 1044	Ferman	" "	Halep, Adana beylerbeylerine, Tarsus ve Kars sancakları beylerine ve kadılarına Halep Türkmenlerinden (Kürdili) türkmenleri divanı hümayuna müracaatla: Otlak, kışlak ve deştbaş v. s. tekalifin kadimi veçhile alınmasına dair... (Kostantiniye)
34A.	3 Rc. 1044	" "	" "	Adana Beylerbeyine : Şark seferi için gerekli develerin tedariki hakkında (EMED Diyarbekir)
34B.	2 Rc. 1044	" "	" "	Adana Beylerbeyine: İlkbaharda yapılacak şark seferi için Adana mukataat malinden 10 katar deve raht hamut vs, lerile beraber ve 100 katar deve rahtsız olarak 1044 senesi mamile mahsuben acele gönderilmesine dair. (EMED)
34 B.	Ca. başı 1044	Buyrultu	" "	Adana sancağında (Dindarlu) nahiyesi subaşılığının Ca. ayı başından itibaren şaban ayı sonuna kadar mektup sahibi Allahverdi ağaya tevcih olunduğu. (Mirimiran kaymakamı Mustafa)

Kuruköprüde BAHRİ PAŞA Çeşmesi

Mehmet ÜNLÜ

Bir milletin medeniyetten nasibini, şehirlerin tarzı mimarileriyle, hayattaki yaşayışlarından elde edilen, mihraklaşmış neticelerle öğrenmek mümkündür.

Tarih, müsbet ve muşahhas vesikalara istinat ederek hakikatların vücudunu, geçmiş zamanlardan gelecek zamanlara taşır. Bir millî tarihinin yüzde yüz hakikat olabilmesi için, nasıl birçok malûmat kaynaklarına ihtiyaç varsa, bir memleketinde bir millet kadar, mazide geçirdiği değişikliklerin bilmesine ihtiyaç vardır.

Bir memleket, tıpkı bir millet gibidir. Onunda tarihi zamanlar boyunca geçirdiği değişiklikleri bilmek iktiza eder. Bunu ispata kalkışmıyacağız. Zira Adana Halkevinin kıymetli ve faydalı teşebbüsü, bu nu bize kâfi derecede göstermiştir. Bu kıymetli teşebbüs, Çukurova tarihini ilmî metodlar dahilinde belirtip yazmaktır.

Vazifeler, kıymetli elemanlar tarafından kolaylıkla paylaşıldığı halde, maalesef bütün gayretler yokluk maniasının sınırlarını aşamadı. Feragatlı faaliyetlerle yokluğu yenmeğe çalışan muhterem uğraşıcılardan Naci Kum, Nurettin Ünen ve Şevki Berkerin ısrarlarındaki faydalı çalışmalarla tetkiklerini devam ettirmekteki ki, bunu sevinçle karşılıyoruz. Fakat meydana gelecek eser nihayet yarım ve hiç değilse noksan kalmak mecburiyetindedir. Sebep : Vesika.. Vesika yokluğu..

Biz burada, bu yolda uğraşan arkadaşlara belki bir faydamız olur kanaatiyle, tesisi yakın zamanlara tesadüf eden Adananın Kuruköprüdeki Bahri Paşa Çeşmesinden bahsedeceğiz:

Halk arasında Kuruköprü Çeşmesi diye anılan bu çeşme, bundan 45 sene evvel Sultan Hamidin tahta culusunun 16 ncı senei devriyesinde, Vali Bahri Paşanın riyaseti altında bir nişaneyi şükran olmak üzere Adana Belediye meclisi tarafından tesis edilmiştir. Resmî küşadi rumi 316 yılı ağustosunun 19 zuncu Cumartesi gününe tesadüf eder.

Kuruköprü meydanını süslüyen bu güzel eser beş işlek ana caddenin ortasında, saksıda duran bir çiçek gibi sevimlidir. Ona bu güzelliği veren

daha ziyade Türk tarzı mimarisidir.

Çeşme üç büyük sütun ile her yüzde ikişer küçük sütuna dayalı menşuri müselles şeklinde inşa edilmiştir. Bu sütunlar üstünde küçük bir taraça ondan sonra ikinci bir küçük menşur ve daha sonra rada asil kubbe kısmı gelir. Bu kubbe, başlı başına bir inşa tarzına maliktir. Asıl hususiyet, bu çeşmenin üç cepheye bakan, üç musluklu oluşu ve her cephenin de aynı manzarayı ihtiva edişidir. Her yüzünde mermer üzerine işlenmiş eski harflerle yazılı kitabeler vardır. Eski istasyon caddesine bakan cepheden gayri yüzlerindeki musluklar, bugün işle-memekte ve bu yüzlere yerleştirilen mermer kitabeler arabî 318 tarihini taşımaktadır. Eski istasyon caddesine bakan yüzdeki mermer levhada okuyabildiklerimizi aynen yazıyoruz.

Adana şehri ahalî sadıkası namına Meclisi Beledi tarafından tesis edilen nişaneyi şükran efsanedir ki ruhi revan olan (16) senei mübarekesinde ağustosun 19 ncü Cumartesi günü teyemmünen veteberüken küşadi icra kılınmıştır.

Sene : 316

Yaptığımız araştırmalarda öğrendiğimize göre mermer levhalar üzerindeki ibareleri yazan, o zaman Hükümet civarında mühürçülük yapan Hattat Haşim adında bir zattır.

Mevzubahis çeşmenin açılışı 19 Ağustosunda tesadüf ettiğinden yüklerle Bozoğlan (Bulgar) dağından kar getirtilerek halka öğün, sabahtan akşama kadar soğuk şerbet dağıtılmıştır.

Demek oluyorki bu çeşmede diğer bazı kurulmuş eserler gibi şükran nişanesi olarak inşa edilmiştir. Bunları yazarken düşünüyorumda, keşki bütün şükran nişaneleri böyle güzel ve kıymetli eserler şeklinde, dünden bu güne ve bugünden de yarına kalmış olaydı. O zaman yurdumuz Ziya paşanın:

Diyarı küfrü gezdim beldeler kâşeneler gördüm
Dolaştım mülkü islâmî bütün viraneler gördüm
hakikatını nakzededecekti. Ne yazık bekâretinde herkese şerbet içiren bu nazenin çeşme, bugün tek musluktan kurumakta olan bir oluk gibi, kesik kesik ve topallıyarak şehir suyu akıtıyor. Neden? Bunu alâkadarların nazarı dikkatine arzederim

Adana Halkevinin

İKİ AYLIK ÇALIŞMASI

H. ÖZGÜR

KONFERANSLAR :

1— 4/2/944 cuma günü Cambridge Üniversitesi Teknik Öğretim Profesörü S. j. Davies (İngilterede Teknik Öğretmeni ve talebeler) mevzuulu bir konferans hazırlamış, Profesör hasta olduğu için konferansı Mr. Toomlin vermiştir.

2— 8/2/944 Salı günü Gereson Mebusu Sayın Bay Necmi Osten (ikinci dünya harbini hazırlayan sebepler) mevzuulu bir konferans vermiştir.

TÖRENLER:

1— 5/1/944 Çarşamba günü Adanamızın kurtuluşunun 22 inci yıldönümü kutlandı.

2— 20/2/944 Pazar günü Halkevleri açılışının 12 nci yıldönümünde büyük bir tören yapıldı. Halkevi önünde halkevi Reisi Bay Basri Arsoy ve Anitta Öğr. Rüstem Okan birer hitebede bulunmuşlar; gece halk türküleri ekibinin verdiği bir konserden sonra Temsil Şubesinin oynadığı (İnsan Sarrafı) komedisiyle tören nihayetlenmiştir.

DÜĞÜN, BALO, KONSER:

5-1-944 Çarşamba günü akşamı yardım sevenler cemiyetinin balosu ile İkinci kânun ve Şubat ayı içinde salonumuzda beş düğün ve nişan töreni yapılmış, dört defa halkımıza konser dinletilmiştir.

TEMSİL:

1— Sadi Tek-Muammer Karaca tiyatrosu evimiz salonunda:

1-1-944 cumartesi günü (Hamlet)

2-1-944 Pazar .. ..

3-1-944 pazartesi .. ..

4-1-944 Salı .. (Bir donanma gecesi)

6-1-944 Perşembe .. (Nurbaba)

7-1-944 Cuma .. (Dünya gözü ile)

8-1-944 Cumartesi günü (Aktör Kin)
9-1-944 Pazar .. (Saçlarından utan)

11-1-944 Salı .. (Hülleci)

12-1-944 Çarşamba .. (Bobstil)

13-1-944 Perşembe .. (Didişelim)

15-1-944 Cumartesi .. (Hamlet) piyesini Halkevi Temsil kolu sanatkarlarının iştirakiyle temsil edilmiştir.

2— Halkevi temsil kolunun hazırladığı (Himmetinoğlu) piyesi: 29-1-944 cumartesi, 30-1-944 pazar, 8 2-944 salı günü;

3— 20-2-944 pazar günü Halkevleri açılışının 12 inci yıldönümü münasebetiyle (İnsan Sarrafı) adlı komedi temsil edilmiştir.

SOSYAL YARDIM:

Evimize müracaat eden hasta ve yoksul va. arkadaşlar doktora gönderilerek gerekenlerinin ilâçda temin edilmiştir.

FİSİLTİLAR

Bu akşam şarkılar yükseldi aya;
Açıldı sahilin ince tülleri.
Bir sihirbaz eli mavi semaya,
Saçtı ateş gibi iri gülleri.

Sanki yarasalar serdi geceden,
Boşluklara uzun seccadesini.
Ürperiyor kalbim duydukça neden,
Altın kubbelerden bir harp sesini.

Gel mevsimin bu en olgun çağında
Uzat yıldızlara değsin elini.
Gel dinle kudretin bir yazbağında,
Ruhuma akisler yapan telini.

Mustafa Bekir DEMİRKIRAN

HALKEVİ DERGİLERİ

<u>DERGİNİN ADI</u>	<u>ÇIKARAN HALKEVİ</u>
Başpınar	Gz. Antep
Çorumlu	Çorum
Doğuş	Kars
Erciyaş	Kayseri
Fikirler	İzmir
Gediz	Manisa
Görüşler	Adana
Halkevi	Eskişehir
İnanç	Denizli
İnan	Trabzon
Karacadağ	Diyarbakır
Karaelmas	Zonguldak
Kaynak	Balıkesir
Konya	Konya
19 Mayıs	Samsun
Taşpınar	Afyon
Türk Akdeniz	Antalya
Üd	Isparta
Uludağ	Bursa
Yeni Türk	Eminönü
Halkbilgisi Haberleri	Eminönü

NEŞRİYAT MÜDÜRÜ : KEMAL ÇELİK
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ : VEHBİ EVİNÇ
BASILDIĞI YER : TÜRK SÖZÜ BASİMEVİ
